

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIE:

Van één tot zes regels. f 1.00.
 Voor elke regel meer. 0.15.
 Behalve de 35 cts. zegelgeld.

WOENSDAG 10 AUGUSTUS.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:

JOH. NOMAN en ZON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
 Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden f 4.50.
 Voor de overige steden des Rijks 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië.

W. J. VAN HAREN NOMAN, te Batavia.
 Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen,
 per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
 abonnement f 60, Ned. Cour.

BERIGT.

De Redactie van *de Grondwet* vraagt in de voornaamste gemeenten van het land Correspondenten, tot het leveren van berigten en nieuwstijdingen.

Zij, die daartoe geuegen zijn, gelieven, met franco brieven, zich te adresseren aan het Bureau der Courant.

Het Koninklijk Besluit van 4 Augustus.

Sedert 19 April, dat de Heer VAN REENEN als Minister van Binnenlandsche Zaken is opgetreden, heeft men te vergeefs gewacht naar een bewijs van zijn bestaan. In het Koninklijk Besluit van 4 Augustus (*Staatsblad* n°. 31) ontwaart de Natie eindelijk, dat zij een nieuwen Minister van Binnenlandsche Zaken bezit. Het doet ons evenwel leed te moeten verklaren, dat de Heer VAN REENEN heeft kunnen goedvinden, met een dwaas besluit te debiteren. Ook dit besluit hecht het zegel aan de definitie, welke wij dezer dagen uit den mond van een geestig vriend vernamen, omtrent het onderscheid dat er bestaat tusschen het Ministerie DONKER-VAN-HALL en de anti-revolutionnaire partij. De partij van den Heer GROEN zegt niet wat zij meent — aldus luidde de definitie —; het Ministerie DONKER-VAN-HALL meent niet wat het zegt. Alle feiten zijn daar om de opmerking tot onomstootelijke waarheid te verheffen.

Het Koninklijk Besluit van 4 Augustus heeft den schijn, dat het beoogt een herstel van het „Staats-examen“; inderdaad evenwel bekrachtigt het eenvoudig het beginsel, door THORBECKE aangenomen in 1850, maar onder bijvoeging eener dwaasheid. De zucht, om dan toch van de aangekondigde tegenovergestelde rigting te doen blijken, schijnt zelfs nadeel te doen aan eene gezonde gedachtereeks der Ministers.

Bij Koninklijk Besluit van 23 Mei 1845 (*Staatsblad* n°. 25) werd het zoogenaamde Staats-examen ingesteld, hetwelk ieder moest afleggen „die op de rolle der studenten aan eene Hoogeschool of het Athenaeum te Amsterdam of Deventer“ wilde „toegelaten“ worden [art. 1]. Het doel, dat men door dit Besluit zich voorstelde te bereiken, was duidelijk; men wilde niemand als student hebben toegelaten, dan die, ten gevolge van het doorstaan van een bepaald in vakken omschreven examen, de blijken zou hebben gegeven, dat hij, in den zin van dat Koninklijk Besluit, genoegzaam voorbereid was „om op de Hoogeschoolen en Athenaea te komen“ [considerans].

De vorige Minister van Binnenlandsche Zaken, de Heer THORBECKE, was van oordeel, „dat het betaamde, de inrigtingen van hooger onderwijs voor een ieder, zonder eenige belemmering open te stellen“. Van daár het Koninklijk Besluit van 1 Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 36). Het doel, dat men zich met dat Besluit voorstelde, was niet minder duidelijk. Het strekte vooreerst, om de Hoogeschoolen en Athenaea voor een ieder open te stellen; ten tweede om het voorgeschreven examen toch te behouden, maar alleen „als maatregel van toezigt op de gymnasiën, latijnsche scholen en dergelijke inrigtingen, alsmede op het privaat onderwijs“. Later, in 1852, werd ook deze „maatregel van toezigt“ opgeheven, met het doel om een deugdelijk eind-examen, bij het verkrijgen van den academischen graad, in te stellen.

Zeer veel is er getwist over het nut van een „Staats-examen“, zoo als het was voorgeschreven bij het Besluit van 1845; en niet minder hevige strijd is er gevoerd over het Besluit van 1 Julij 1850, waarbij dat „Staats-examen“ werd afgeschaft. Ons oogmerk is geenszins, om hier het geschil te beoordeelen. Wij beoordeelen slechts het Besluit, op voordragt van den Heer VAN REENEN, den 4den dezer genomen.

En nu meenen wij, dat, terwijl het Besluit van 1845

een Staats-examen duidelijk voorschreef en het Besluit van 1850 dat examen even duidelijk afschafte: het Besluit van 4 Augustus „dat . . .“, wat zijne eigenlijke bedoeling is.

De considerans begint aldus:

„Overwegende, dat het noodzakelijk is, dat zij, die een academischen graad wenschen te verkrijgen, tot het aanhooren van hooger onderwijs behoorlijk zijn voorbereid.“

Het Besluit van den Heer VAN REENEN schrijft dus niet voor de verpligting tot het afleggen van het later bedoelde examen, gelijk het besluit van 1845 deed voor ieder, die „op de rolle der studenten“ wilde ingeschreven worden. Neen, de verpligting is geschreven voor al zoodanige studenten, „die een academischen graad wenschen te verkrijgen.“

Het beginsel van het Besluit van 1 Julij 1850 is dus eigenlijk vastgehouden: het beginsel namelijk „dat het betaamt, de inrigtingen van hooger onderwijs voor een ieder, zonder eenige belemmering, open te stellen.“ Immers, de thans door den Heer VAN REENEN genomen maatregel beteekent niets hoognaamd; het is veeleer een dwaze maatregel. De student, die aan de Hoogeschool komt, die op de rolle der studenten wenscht ingeschreven te worden, behoeft nu slechts te verklaren, dat hij komt om zijne educatie wat te voltooien; dat hij komt, om uit liefhebberij eenige cursussen bij te wonen; kortom, dat hij niet komt met het doel „om een academischen graad te verkrijgen“, en vrij en onverlet zal hij het „hooger onderwijs aanhooren.“ Men zal hem noch een examen kunnen afnemen, noch het bewijs van hem kunnen vorderen „dat hij een Latijnsche school of een gymnasium de studien ten einde toe met vrucht volbragt heeft;“ zelfs is hij, krachtens dat Besluit van 4 Augustus, vrijgesteld van het examen, voorgeschreven bij het Besluit van 1 Julij 1850.

En wanneer dan zoodanige student, na bijv. twee of drie jaren „onvorbereid“ het hooger onderwijs te hebben „aangehoord“, zich alsdan in staat gevoelen zal, om het examen af te leggen, bij het Besluit van den Heer VAN REENEN voorgeschreven, dan behoeft hij slechts te verklaren, dat hij van idee is veranderd, dat hij wél een academischen graad wenscht te verkrijgen. Dan zal hij, na twee of drie jaren student te zijn geweest, een examen afleggen, dat bestemd schijnt om afgelegd te worden, vóór dat hij student mogt worden.

De maatregel, door den Heer VAN REENEN genomen, is dus niets beteekenend. Het doet ons leed, dat wij het moeten verklaren; maar het Besluit van 4 Augustus jl. bewijst:

òf dat de Heer VAN REENEN, gelijk de Heer VAN HALL, begeerig om van zijne „tegenovergestelde rigting“ te doen blijken, een besluit heeft genomen om te „bevredigen“; maar eigenlijk met het doel, om het beginsel, in 1850 door den Heer THORBECKE aangenomen, vast te houden;

òf dat de Heer VAN REENEN niet in staat is om een duidelijk dispositief te schrijven.

Zoo als het Besluit van 4 Augustus luidt, behoeft niemand, die aan de Hoogeschool komt, als hij niet wil, af te leggen een examen, of over te leggen het bewijs: „dat hij aan eene Latijnsche school of een gymnasium de studie ten einde toe met vrucht volbragt heeft.“ Hij zegt eenvoudig: „Ik ben niet gekomen met het doel, om een academischen graad te verkrijgen.“

De bepalingen zelve van het Besluit zijn bovendien boven alle mate willekeurig.

Die geen bewijs kan overleggen, dat hij aan eene Latijnsche school of een gymnasium met vrucht de studie ten einde toe heeft volbragt, is, volgens art. 1, „gehouden een voldoend examen af te leggen voor de letterkundige faculteit „aan eene der hoogeschoolen, bijgestaan door den hoogleraar in de wiskunde.“ Geen woord is te vinden betrekkelijk de grenzen van het examen. Wat is een voldoend examen? Zal dit staan ter beoordeeling van de examinatoren? Tot welke vakken van wetenschap zal het examen zich moeten en mogen uitstrekken? Hoeveel zal het noodig

zijn, dat de geëxamineerde, om toegelaten te worden, wete van elk vak, waarin hij ondervraagd zal moeten of mogen worden? Van dat alles, geen enkel woord. Bij het besluit van 1845 was het examen behoorlijk omschreven; de Heer VAN REENEN schijnt het billijker te achten een deur open te laten voor willekeur en begunstiging.

De waarborg, in art. 2 neêrgelegd, „dat examen wordt in het openbaar gehouden“, is van geenerlei beteekenis. Daar waar de grenzen van het examen niet zijn omschreven, is „openbaarheid“ geen waarborg; want de examinatoren hebben volgens art. 1 het regt, om van den een zoo veel en van den ander zoo weinig te vragen, als zij zullen verkiezen.

Onbillijk vinden wij de bepaling: „die afgewezen is, wordt niet dan na verloop van een jaar op nieuw tot het examen toegelaten.“ Waarom de lange termijn van een jaar gesteld? Waarom niet bepaald, dat na elke academie-vacantie het examen kan worden herhaald? Ieder die weet, hoe weinig er soms aan ontbreekt, om „niet toegelaten“ te worden, zal de termijn van een jaar veel te lang achten. Bij het besluit van 1845 werd bepaald, dat telken jare, tot het afnemen der examina, benoemd zou worden eene speciale commissie, voorgezeten door een koninklijken Commissaris. De omslag, daardoor te weeg gebragt, kon eenigermate regtvarende de bepaling, dat die examina slechts eenmaal 's jaars zouden plaats hebben; maar nu de Heer VAN REENEN voorschrijft, dat het examen zal worden afgenomen door de „letterkundige faculteit“ aan een der Hooge Scholen, is er geen reden denkbaar, waarom die Heeren niet drie- of viermaal 's jaars, tot het afnemen van het examen, willekeurig is de naam van art. 3. „Bovenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk „op de studenten in de geneeskunde en in de wis- en „natuurkunde, die vóór den 1sten Oct. 1851 op de rol „der studenten aan eene der Hoogeschoolen of het „Athenaeum te Amsterdam of te Deventer zijn ingeschreven.“

Wat hebben de ongelukkige studenten in de regtsgeleerdheid of in de godgeleerdheid dan misdreven, dat zij alléén worden uitgesloten?

Waarom moeten allen, die, onder vigneer van het besluit van 1 Julij 1850, zich sedert 1 Oct. 1851 ter Hoogeschool bevinden, zich onderwerpen aan een examen, ingesteld in Augustus 1853? Deze nieuwe willekeur is slechts verklaarbaar uit het groote genoegen, dat het Ministerie DONKER-VAN-HALL bij elke gelegenheid schijnt te hebben, om, met verkrachting van elk regtsbeginsel, aan zijne maatregelen terugwerkende kracht toe te kennen.

Wij zien alzoo uit een onderzoek naar de beweegredenen en van de bepalingen van het besluit van 4 Augustus jl., dat het is een dwaze maatregel, en bovendien onbillijk en willekeurig.

De Heer VAN REENEN had, ook zonder de uitvaardiging van dit besluit, kunnen gerust zijn, dat de Natie doordrongen is van de overtuiging, dat de portefeuille van Binnenlandsche Zaken voor hem te zwaar is, zoodra het iets anders geldt, dan eene Kamer te helpen ontbinden en een manifest van „tegenovergestelde rigting“ te ondertekenen.

Wij lezen in het *Weekblad van den Helder en het Nieuwe Diep*, het volgende:

„De wet regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen herinnert ons eene oude fabel, die wij ons veroorloven in het geheugen onzer lezers terug te roepen.

„Aesopus vertelt, dat er eens een hevige twist ontstond tusschen een paard en een wild zwijn over een beekje, waar het paard gewoon was zijnen dorst te lesschen, en dat door het zwijn, geheel troebel was gemaakt. Het paard riep in toorn de hulp van den mensch in, nam dezen op zijne bekeerde met zijnen bondgenoot tot den vijand terug.

„De mensch doodde spoedig het zwijn, maar had zoo veel genoegen in het rijden gevonden, dat hij het paard die vrijheid niet weer hergaf, maar met toorn de sporen te zijner dienst dwong.

„Uit dit verhaal wordt door Aesopus de verstandige les getrokken, dat het beter is eene beleediging ongestraft te verdueren,

dan zich in zijnen toorn in de magt van een ander over te geven.

De protestanten, die in de laatste jaren met toenemenden aandrang op onafhankelijkheid der kerk van den Staat hadden aangedrongen, de gereformeerden, die zich terecht beklagden over zekere reserven in de goedkeuring van hun reglement, dat de afscheiding van kerk en staat had gevestigd en de autonomie der kerk had geregeld, halen in hunnen toorn over eene pauselijke allocutie, over eene regeling der Roomsche Katholieke kerk, door haar wettig hoofd gedaan, de hulp der politieke magt in.

Het is het paard, dat zich door den staat toom en bit laat aanleggen. Het berouw zal komen wanneer de helper de sporen aan zijn bondgenoot zal doen gevoelen. Dan heeft de beredene geen wil meer, maar de ruiter zal hem den weg wijzen; of het zijn zal om de vervolging tegen de Afscheidenen te vernieuwen, dan of het zijn zal, om de orthodoxe leer der Dordsche Synode tot eene staatskerk te doen herleven, — het waarheen weet niemand en kan afhangen van hen, die tijdelijk aan het hoofd van de Regering geplaatst zijn.

Wanneer eenmaal het beginsel van vrijheid, van zelf-regeling der kerk (behoudens verantwoordelijkheid voor de strafwet) is opgeoffert, dan hangt men af van de genade van hem, die de toom in handen heeft, die het bit, dat in de mond der vrijheid gelegd is, bestuurt.

De wet is, ten gevolge der aanmerkingen van de Tweede Kamer, zeer gewijzigd, maar al ware zij nog onschuldiger in hare bepalingen, dan men haar wil doen voorkomen, het beginsel waarop zij rust, heeft geene grenzen, dan die de willekeur geliefte te stellen. Dat beginsel aannemende, houdt het op een vraag van recht te zijn, of de staat zich met kerkelijke aangelegenheden mag bemoeijen, het wordt een quaestie van nuttigheid, hoever die bemoeijaligheid hare grenzen zal uitstrekken, een quaestie geheel afhankelijk van den geest eener tijdelijk heerschende partij.

Onnoodig komt ons daarom het onderzoek voor, hoever die bemoeijaligheid van den staat bij deze wet is uitgestrekt, omdat de grenzen van een heilloos beginsel ons vrij onverschillig zijn; en indien wij eenen wensch hadden, wij zouden liever zien, dat zij tot de uiterste grens ware gevoerd, omdat alsdan zonder twijfel ieders oogentrent het verderfelijke van het beginsel gepend zouden worden.

Opmerkelijk is, wat de *Nederlander* van 6 Aug. schrijft.

Eene Wet ter bescherming der Gezindheden kan, ook voor de Hervormde Kerk, goed zijn.

Mits door de Kerk ook naar een beter steun worde gezocht. Mits in de Kerk de voorwaarde van haar aanzijn niet in vergetelheid geraakt zij.

Om eene Kerk staande te houden, moet er eene Kerk zijn, en die is er niet, wanneer de verzaking van haar geloof tot de regten en de handhaving, zelfs der hoofdwaarheden van de leer, niet langer tot de pligten der leeraars, noch ook van hen door wie de Leeraars gevormd worden, behoort.

Buitenland.

ENGELAND.

Een brief uit Londen, van den 6 Augustus, behelst het volgende:

Het wordt tijd, dat de telegraaf ons de tijding aanbrengt van de regeling der eeuwduurende en eidelooze Oostersche zaak, indien het ministerie geen storm tegen zich wil zien losbarsten, waaraan het moeilijk het hoofd zou kunnen bieden. Het kost moeite, in Engeland den openbaren geest op te wekken; doch is dat eenmaal geschied, dan weet men niet hoe ver die gaan kan. De interpellatiën, welke dezer dagen in het Parlement hebben plaats gehad, hebben de verbittering in hooge mate doen stijgen.

Heden is de courier naar Petersburg vertrokken, welke de vertoogen van ons kabinet overbrengt, tegen de handelingen van de Russische gezagvoerder in de Vorstendommen, welke ontruiming, volgens de eigene woorden van lord J. Russell in het Lagerhuis, de eerste voorwaarde moet zijn van elke verdere schikking.

De oorlogszuchtige toon van den *Times* en den *Chronicle* hebben veel bijgedragen om de gemoederen hier op te winden. Het publiek begint te gelooven, dat Rusland er maar op uit is door langsepende onderhandelingen zijn ware doel, dat is verovering van een gedeelte van Turkije, te bewimpelen. Daarbij is het belang der Engelschen in de zaak naauw betrokken, en naar de taal, die hier openlijk gevoerd wordt, in clubs, in de city en elders, moeten er noodwendig spoedig voldoende ophelderingen gegeven worden.

Men zegt, dat de voorschriften, door de regering aan onzen gezant te Petersburg gezonden, van zeer stelligen aard zijn, en zou, ware het noodig, Engeland krachtig optreden, om eene of andere beslissing vóór den winter te erlangen. Handelde het ministerie anders, het zou door de tegenpartijen overvleugeld worden.

(Men weet reeds per telegraaf, dat de tijding van de toetreding van Rusland tot de nota uit Weenen, den 7, de gemoederen te Londen veel beter gestemd heeft. Waarschijnlijk heeft ook de zekerheid, dat Engeland, met alle zucht voor den vrede, niet langer werkeloos blijven kan, de Russische regering in het eind tot toegeeflijkheid bewogen.)

Den 11 dezer, zal het te Spithead vereenigde eskader door de Koningin in oogenschouw worden genomen, en in hare tegenwoordigheid een spiegelgevecht houden. Dertig oorlogschepen van verschillende grootte zullen eene rol in dit grootsche schouwspel vervullen.

— Lord J. Russell heeft eergisteren avond aan het

Huis der gemeenten meer breedvoerig de bedoelingen medegedeeld, welke Hr. Ms. regering ten opzichte van Jamaica heeft, ten einde zoo mogelijk de noodlottige verdeeldheid, die aldaar tusschen de wetgevende kamer en den raad des gouverneurs heerscht, voor het vervolg te doen ophouden en tevens den wijjnenden toestand van dat belangrijke Britsch-West-Indische eiland te verbeteren. Behalve verschillende financiële maatregelen, behoort onder die bedoelingen ook de vervanging van sir C. Grey, den tegenwoordigen Britschen gouverneur over die kolonie, door sir H. Barkly, gewezen gouverneur over Britsch-Guinea.

FRANKRIJK.

Men hecht steeds minder aan het bericht, wegens de zalving des keizers op den 15 Augustus, ja, men houdt dit voor een verzinsel.

Den heer Baze, gewezen questor van de nationale vergadering, is onvoorwaardelijk verlof gegeven om in Frankrijk terug te keeren. Men schrijft dit daaraan toe, dat de dichter Jasmin dezer dagen ten hove eenige dichtregelen aan de keizerin voordroeg, waarin op dit verlof werd gezinspeeld, ook uit aanmerking dat de tachtigjarige moeder van den heer Baze niet gearzeld had, haar land te verlaten, om bij haren zoon in ballingschap te gaan.

Thans is het programma openbaar gemaakt van het nationale feest, den 15 Augustus aanstaande te vieren. Over dag zal in de Champs-Élysées militaire en harmonie muziek worden uitgevoerd, zullen in het veld van Mars voorstellingen door de paardrijders worden gegeven en zal aldaar een luchtballon worden opgelaten, terwijl op het plein Valherbert en op dat der barrière du Trone pantomimes zullen worden uitgevoerd en naar den cocagnemast zal worden geklommen. Verder zullen verschillende schouwburgen om niet voor het publiek zijn opengesteld en zullen op de Seine en in het bassin van Berrij wedvaarten plaats grijpen. Des avonds zal in den tuin der Tuileriën een harmonie-concert worden uitgevoerd, voorts een groot gedeelte der stad prachtig worden geillumineerd en zullen op drie verschillende punten grootsche vuurwerken worden ontstoken.

Door den Minister van Binnenlandsche Zaken is aan de prefecten eene circulaire gerigt, om hen uit te noodigen een einde te maken aan de staatkundige manifestatiën van zekere arrondissements-raden, welke er aan denken, een nieuw adres van gelukwensching aan den keizer te rigten. De Minister verklaart dat dusdanige manifestatiën alleen geoorloofd zijn wanneer een groot nationaal belang ze eischt, doch dat zij in gewone tijden

BELGIE.

De Prinsen hebben een uitstap naar Ostende gedaan alwaar zij met veel geestdrift zijn ontvangen.

De gewezen President der Ver. Staten, de heer van Buren, bevindt zich sedert eenige dagen te Brussel, en heeft een gehoor bij Z. M. gehad.

Het driemastschip van *Dijk*, kapt. Ketelser, een der schepen in geregelde dienst tusschen Antwerpen en Calcutta, heeft Zaterdag de eerste reis voor die dienst ondernomen.

DUITSCHLAND.

Van den Boven-Rijn en den Taunus heeft men de gunstigste berichten wegens den oogst. De broodprijzen waren dan ook reeds aanmerkelijk gedaald, en men zag verdere daling daarvan te gemoet. Ook de druif was verbeterd.

TURKIJE.

De tijding door het Fransche regeringsblad medegedeeld, wegens de toetreding van den keizer van Rusland tot de hem uit Weenen gedane voorstellen (zie ons vorig n^o.) heeft vrij algemeen eenen zeer gunstigen invloed uitgeoefend. De beurs te Londen heeft daarop haar vertrouwen herkegen, en indien dat het geval nog niet in volle mate te Parijs is geweest, moet men het daaraan wijten, dat men aldaar in de jongste weken zoo vele plotselinge afwisselingen van berichten en beursprijzen was gewoon geworden. Ook is er blijkbaar een gedeelte van het publiek, dat, met alle vertrouwen op het regeringsblad, toch bepaalder, omstandiger berichten wil afwachten, en welks redeneringen hierop nederkomen, dat, eerst wanneer de ontruiming van de Vorstendommen plaats heeft, de vrede volkomen verzekerd kan worden geacht.

Men verklaart het zich ook niet, hoe het antwoord, dat men eerst over veertien dagen verwachtte, reeds zoo spoedig, plotseling als 't ware, is ontvangen. Doch deswege leest men in een bijzonder schrijven uit Parijs, in een dagblad, eene juiste uitlegging. De voorstellen waren aan den Russischen gezant te Weenen, den baron van Meijersdorff, medegedeeld, ofschoon hij geen deel van de conferentie uitmaakte; hij had ze dus reeds vroeger aan zijn kabinet doen kennen, dan dat hetzelfde er regstreeks door de conferentie kennis van kreeg. Keizer Nicolaas kon zich dus ook reeds eerder verklaren. Buitendien is het waarschijnlijk op grond van een telegra-

phisch bericht, dat het Fransche regeringsblad de gewichtige tijding heeft medegedeeld, welke thans ook over Weenen bevestigd wordt.

Wat nu den inhoud van de door Rusland aangenomen voorstellen betreft, verneemt men iets naders uit de half-officiële Parijsche *Patrie*.

Men verzekert, zegt dat blad, dat alle aan de Russische regering gedane voorstellen ter schikking van het Turksch-Russisch geschil voordeelen aanbieden, welke niet bedongen zijn bij het voor Rusland reeds zoo gunstig verdrag van Kinardjé. Men weet dat dit vermaarde verdrag in 1774 tusschen Sultan Abdul Hamed en Keizerin Katharina aangegaan, vooral strekte om al het land tusschen den Dnieper en de Bug aan Rusland te geven, en de onafhankelijkheid der Tartaren van de Krim en de Kuban te verzekeren; maar dat het geene volledige bepalingen inhield betreffende de godsdienstige vraagstuk en bepaaldelijk betreffende de vrijheden der Grieksch-Katholieken. Op dit punt, hetwelk sedert van zoo gewichtige aard is geworden, worden aan Rusland, in de meest gepaste bewoordingen, de uitgebreidste waarborgen en de volledigste voldoening aangeboden.

Den 24 was men te Konstantinopel nog onbekend met hetgeen ter conferentie van Weenen, juist dienzelfden dag, door de vertegenwoordigers van de vier mogendheden besloten was; en nog veel minder met het antwoord des Keizers van Rusland. De besluiten, welke te Konstantinopel waren genomen, voor het geval, dat dit antwoord ongunstig ware uitgevallen, werden zeer geheim gehouden. Men hechte veel gewigts aan eenen brief, door Redschid-pacha aan den graaf van Nesselrode geschreven; welonderrigte personen hechten daaraan minder en verzekeren zelfs, dat de brief van onbetekenende aard is. Buitendien, na de toetreding des Keizers, wordt dit een punt van ondergeschikt belang.

Het Parijsche blad de *Constitutionnel* laat op de weinige, maar beteekenende woorden van den *Moniteur* volgen:

Na vijf maanden wachters in onzekerheid, waarin beurtelings hoop op 't behoud des vredes en vrees voor oorlog elkander afwisselden, spoedt het oostersche vraagstuk eindelijk eene vredelievende regeling te gemoet. Gehoor gevende aan de ingevingen der wijsheid en van het gezond verstand, heeft de keizer van Rusland in de uit Weenen ontvangen nota bewilligd. Wel is waar heeft de Sultan daaraan nu nog zijne toestemming niet gegeven, maar die aanneming kan wel niet twijfelachtig zijn. Men heeft nooit anders dan de weigering van Rusland, en geenszins die van Turkije gevreesd. De handelwijs van Turkije is altijd van te verzoenende aard geweest, dan dat men zich niet algemeen mag overtuigd houden, dat het de voorstellen ter schikking door de Weener conferentie gedaan, zal aannemen. Men mag derhalve de oostersche zaak van heden af als beslecht beschouwen in den zin des vredes, en wij hebben niet te duchten, dat zij plotseling de rust der wereld verstoore te midden van de schoonste ontwikkeling der nijverheid en den hoogsten stoffelijken bloei, welke men in Frankrijk nog aanschouwd heeft.

Die zekerheid zal met vreugde in Europa vernomen worden, want geheel Europa begeert den vrede, die niet minder vruchtbaar is voor den zedelijken voortgang der beschaving, dan voor de vorderingen der nijverheid. Ook Frankrijk wenschte dien, en nogtans was het gereed, ware het noodig geweest, de zaak van recht en billijkheid te verdedigen, al moest het daarvoor ook de kansen des oorlogs hebben beloopt. Hoewel in het oosten zijne handelsbelangen van veel minder beteekenis waren dan die van Engeland en Oostenrijk had het nogtans in de gewichtige zaak, welke het aan de oevers van den Bosphorus en den Donau geldt, het werkzaamst aandeel genomen en ware het tevens op de meest belangloze wijs te werk gegaan. Het afzenden van een fransch smaldeel naar Salamine is de eerste daad van vastbeslotenheid, welke het westen van Europa bedreven heeft. Die roemrijke en ridderlijke daad tot verdediging van de beginselen van het volkenrecht geeft der regering des keizers het recht, met billijken trots te zeggen, dat hare ernstige en te gelijk kalme houding grootelijks zullen hebben bijgedragen om Turkijes onafhankelijkheid en den vrede der wereld te handhaven. De welgeslaagde poging van 1853 heeft waardiglijk de nederlaag van 1840 uitgewischt en de zaak van het Oosten heeft aan Frankrijk den invloed en dien rang hergeven, welke diezelfde zaak het vroeger hadden doen verliezen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN DINGSDAG, 9 AUGUSTUS.

In deze zitting zijn ingekomen 207 adressen tot aandrang der aanneming of beschouwingen ten voordeele van

het aanhangig ontwerp tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, waaronder ook een van de Synode der Hervormde Kerk; en 69 adressen tegen dit ontwerp, waaronder velen van Protestantsche ingezetenen in de onderscheidene provinciën, zoo mede van den heer Zwijssen, aartsbisschop van Utrecht.

Aan de orde zijn de beraadslagingen over het ontwerp tot goedkeuring van het tractaat van handel, scheepvaart en vriendschap met de republiek van Costa-Rica. — Dit ontwerp wordt zonder discussie met algemeene stemmen (58) aangenomen.

Daarna is door de daartoe betrekkelijke commissiën rapport uitgebragt: 1° bij monde van den heer WINTGENS, over de rekening van het fonds wegens den arbeid der gevangenen. — De commissie stelt voor het drukken en rondvragen. — De commissie stelt voor het drukken van haar verslag en aanneming der rekening voor kennisgeving; — 2° bij monde van den heer STORM VAN 'S GRAVESANDE, op de rekening van het fonds wegens de lands-drukkerij. — De commissie stelt voor het drukken en rondvragen van haar verslag en aanneming van de rekening voor notificatie. — Over beide conclusiën zal nader worden beraadslaagd.

De vergadering wordt voor ¼ nurs geschorst en in dien tusschentijd houdt de centrale afdeling eene bijeenkomst.

De zitting hervat zijnde, geeft de voorzitter kennis, dat het eindverslag over de wet op de kerkgenootschappen gereed is en stelt voor, om alsnu de discussie over dat wetsontwerp te bepalen op Vrijdag, den 12 dezer, des voormiddags ten 11 ure.

De heer LUYBEN zou wenschen, dat, om de belangrijkheid der zaak en ook omdat vele leden van oordeel waren, dat er nog een tweede onderzoek in de sectien zou plaats hebben, en eindelijk omdat er nog eenige andere onderwerpen door de kamer te behandelen zijn, — de discussiën in stede van Vrijdag, 12, den volgende Dingsdag, 16 dezer zouden plaats hebben. Hij doet dan ook daartoe het voorstel.

De heer VAN NISPEN ondersteunt dit voorstel. Daar toch, waar het geldt dergelijke gewichtige onderwerpen, als waarvan hier sprake is, waar zoo vele adressen van alle zijden bij de Kamer zijn ingekomen, — daar is het zeer zeker wenschelijk te achten, dat er niet met te veel spoed worde te werk gegaan. Nu erkent spr. wel, dat voor eenige dagen de antwoorden der regering en het eindverslag aan de leden zijn rondgezonden; maar eenig uitstel, gelijk thans voorgesteld wordt, zal ook dat nut hebben, dat de leden zich, naar aanleiding van alle stukken tot deze zaak betrekkelijk, onderling kunnen bespreken, en alles nog eens gezet kunnen nagaan.

De heer VAN GOLTSTEIN kan zich met de zienswijze der beide sprekers niet vereenigen. Hij kan niet zien, dat hier eenig verder uitstel noodig zou zijn. De zaak is behoorlijk onderzocht, de bedenkingen der afdelingen zijn beantwoord door de regering, en dit antwoord is kenbaar gemaakt aan de leden. De zaak is dus alleziens in staat om in openbare beraadslaging te komen, en die weinige dagen uitstel zullen niet strekken om meerder licht aan te brengen.

De heer L. D. STORM geeft de redenen op, waarom hij het voorstel van den heer Luyben moet ondersteunen. In de eerste plaats ziet hij in dat korte uitstel wel degelijk een voordeel in het belang der zaak; zal het dan al niet zijn om eenig nieuw licht te ontsteken, dan zeer zeker zal het strekken, om den invloed te doen zien, welke sommige stukken op het algemeen hebben gemaakt. Het kan ook zijn, dat het gouvernement inmiddels tot andere zienswijze kan komen. De tijd voor Vrijdag is te kort, om behoorlijk kennis te nemen van de petitiën, sedert het laatste recess ingekomen. Er is nog eene andere reden. Bij gelegenheid van het verzoek om inlichtingen van de regering, door den heer Dommer van Poldersveldt gedaan, werd door den minister van Hall, omtrent het doel der missie van den heer Lightenvelt gezegd: dat deze bepaald ten oogmerk had om het geschokte gevoel van den H. Vader eenigzins gerust te stellen. Wenschelijk is het dus, dat afgewacht worde of ook in deze nog eenig meerder licht kan worden bijgebragt. Bovendien: de uitslag der missie van den heer Lightenvelt kan zoodanig zijn, dat de regering zelve met betrekking tot deze aangelegene zaak tot andere inzichten zou komen. En eindelijk heeft de uiteenzetting van het doel der missie door den minister tot een nieuw petitionnement aanleiding gegeven. Om alle deze redenen is spr. voor het uitstel.

De MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN zal zich niet mengen in de discussie over het uitstel; hij laat de beslissing daarover aan de wijsheid van de Kamer en houdt zich overtuigd, dat deze niet uit het oog zal verliezen, dat, zoo de wet in deze Kamer wordt aangenomen, zij dan nog bij de Eerste Kamer moet worden behandeld en dat de tegenwoordige zitting alzo ten einde spoedt. Hij heeft echter het woord gevraagd om, in antwoord op het gezegde van den heer STORM te kennen te geven: dat de Minister van Buitenlandsche Zaken nimmer gezegd heeft noch gezegd kan hebben, dat de missie van den heer LIGHTENVELT ten doel had om (de Minister bezigt hier de eigen uitdrukking van den Spr.) het geschokte gevoel van den H. Vader gerust te stellen. De Minister heeft alleen dit gezegd: dat het doel der zending was om te voorkomen, dat aan den Paus verkeerde indrukken omtrent het aanhangig wets-ontwerp, zouden worden gegeven.

Niemand meer het woord vragende, wordt door den voorzitter in omvraag gebragt zijn voorstel tot bepaling van den dag der beraadslaging op Vrijdag, zullende zij die zich daartegen verklaren geacht worden voor het voorstel van den heer Luyben te zijn.

Met 33 tegen 26 stemmen wordt het voorstel van den president aangenomen.

Vóór de heeren WINTGENS, SLEESWIJK VENING, VAN REEDE VAN OUDTSHOORN, VAN AKERLAKEN, DONKER, VAN

ASCH VAN WYCK, SCHIMMELPENNINCK V. D. OYE, BOEYE, VAN FRANCK, STORM VAN 'S GRAVESANDE, TEN CATE, V. DEINSE, BOSSCHA, V. GOLTSTEIN, SCHIMMELPENNINCK, TAETS VAN AMERONGEN, VAN DER BRUGGHEN, DIRKS, ROCHUSSEN, DE BRAUW, VAN FOREEST, BAUD, DE KEMPENAER, STOLTE, HOFFMAN, ENGELEN, GEVERS V. ENDEGERST, V. HEIDEN REINESTEIN, SLICHER, RYK, V. RAPPAARD, HOEKWATER en de Voorzitter.

Tegen de heeren: HUGENHOLTZ, V. LYNDEN, ZUYBEN, V. D. POEL, V. D. HEUVEL, DOMMER V. POLDERSVELDT, V. WINTERSHOVEN, JESPERS, HENGST, BOTS, VAN HOËVELL, V. NISPEN, SANDER, WESTERHOFF, DE MAN, STORM, STRENS, MACKAY, BEENS, DE LOM DE BERG, GROEN, V. ECK, MEEUssen, THORBECKE, ELOUT EN VAN BOSSE.

De commissiën van rapporteurs zijn gereed hare verslagen over de ontwerpen van wet tot opheffing der beperkende bepalingen in den Molukschen archipel, met opzigt tot handel en scheepvaart; en 2° tot afstand van domeinen ten behoeve van een ziekenhuis te Leiden. — De beraadslagingen over die ontwerpen worden bepaald op aanstaanden Maandag des morgens ten 11 ure.

's Gravenhage, 9 Augustus.

Blijkens aankondiging van den Minister van Binnenl. Zaken zijn de Nederlandsche telegraafkantoren langs de Belgische lijnen in verbinding gesteld met de Zwitsersche kantoren te Bühler, Gais en Heiden, met het Saksische kantoor te Altenburg en met de Fransche kantoren te Epinal en Melun. De prijzen voor de enkelvoudige berigten naar de reeds vroeger geopende Fransche plaatsen Cette en Montpellier zijn met 1.20 gl. verhoogd.

De Koning heeft bij besluit van 29 Julij jl. bepaald 1° dat de jaarwedden van de burgemeesters, wethouders en secretarissen der gemeenten in de provincie Zuidholland, tot het bedrag, waarop zij door Gedeputeerde Staten dezer provincie, bij hun besluit van den 31 Maart 1852 n° 27 zijn vastgesteld met Zr. Mjs. goedkeuring worden bekrachtigd.

2° Dat titularissen, welke vóór de invoering der gemeentewet, reeds in functie waren, de hoogere jaarwedden zullen behouden, welke zij tijdens die invoering genoten.

Naar men verneemt is het vertrek van HH. KK. HH. prins en prinses Hendrik uit de residentie naar Luxemburg, bepaald op 12 dezer.

In deze residentie is aangekomen en in het hôtel de l'Europa afgestapt de graaf de Causans van Duinkerken als ook de graaf Buail van Parijs.

Morgen ochtend ten 10 ure zal in de Maliebaan over de alhier in garnizoen liggende manschappen, in tegenwoordigheid van Z. M. den Koning, eene groote revue gehouden worden.

Men verneemt met genoegen, dat H. M. de Koningin van Engeland van den Heer A. Pleijsier te Amsterdam, eene schilderij heeft aangekocht, voorstellende *De Engelsche Stoomboot Fofille, met H. M. de Koningin aan boord*, die den 18 Aug. 1852 naar Antwerpen stoomde, op het oogenblik, dat zij op de Schelde langs Vlissingen vaart.

Men schrijft uit Schlangenbad van 4 Aug., dat het berigt zich niet bevestigt, dat H. M. de koningin die badplaats zou bezoeken, zoo als men daar vroeger gemeld had.

Bij besluit van den Minister van Finantiën, is vrijdom van inkomende regten toegestaan aan alle voorwerpen welke van buiten 's lands voor de tentoonstelling van bouwmaterialen zullen worden ingezonden, en binnen eene maand na den afloop daarvan weder zullen worden uitgevoerd.

Volgens opgave aan het Ministerie van Finantiën is aan de verschillende kantoren van 's Rijks accijnzen over de maand Julij jl. ontvangen aan suikeraccijnzen in hoofdsom, opcenten en zegel een bedrag van f 62395, 27½ cent.

In het begin der vorige week is een groot gedeelte der meubelen uit het paleis van wijlen Z. M. Koning Willem II uit Tilburg herwaarts vervoerd. Men weet niet, wat met de nog te Tilburg voorhanden zijnde goederen zal gebeuren.

** Uit LEIDEN wordt ons het volgende ter plaatsing toegezonden: „De Gemeentestem levert in n°. 97 eene beschouwing over het wetsontwerp op het toezigt van de kerkgenootschappen, niet van het standpunt, waarop het belang der gemeentebesturen haar plaatst, maar uit het oogpunt van het bijzonder belang der redactie. Wij bemerken nu dat de Gemeentestem wordt een politiek blad, dat in voege als niet zeldzaam plaats vindt, zich schaaft aan de zijde der bovendrijvende partij, maar dat daardoor de belangen der gemeenten voorbijziende, nu ook plaats behoort te maken voor het Weekblad voor de burgerlijke administratie, dat uitsluitend en onpartijdig voortgaat, zich de belangen aan te trekken, waarvoor het bestaat, en van hetwelk wij zelfs gaarne het oordeel

hoorden over dat wetsontwerp, uit een burgerlijk administratief oogpunt beschouwd.”

** Nog schrijft men ons uit LEIDEN: „Zoo wij vernemen heeft de aankondiging van den openbaren verkoop van drooggevalen gronden van het Haarlemmeer (16 en 23 Augustus) de aandacht van buiten, zoowel als van binnenlandsche kapitalisten getrokken, die belang stellen in den cultuur van zoodanige eigendommen. Een groot bezwaar voor de koopers is opgeheven door de vrijwaring van de zijde des Gouvernements voor alle aanspraken, die op de drooggevalen gronden mogten worden gemaakt, ten behoeve der toekomstige eigenaars. — Van welken aard evenwel die vrijwaring kan zijn, zoo de regten der Stad Leiden op het Haarlemmeer door den Regter werden erkend is nog twijfelachtig, b. v. als het gemeentebestuur in het belang der gemeente mogt goedvinden dat eigendom tot zijn vroegeren staat te doen terug keeren, hoedanig zou dan het regt der koopers worden geëerbiedigd?”

△ Onze correspondent te ARNHEM meldt ons, van den 8sten: „Gister morgen heeft Z. K. H. de Prins van Oranje, in de St. Eusebius of groote gereformeerde kerk, de godsdienstoefening bijgewoond, onder het gehoor van Ds. Te Gempt, pred. te Batenburg; daarna het burgerweeshuis bezocht, en het middagmaal gehouden bij den Burgemeester Baron Van Pallandt, op den huize Rheenschen-Enk. Z. K. H. had aan heeren officieren van het korps mineurs en der hier in garnizoen zijnde miliciens een geschenk van zestig en vijftig gulden ter hand gesteld, als erkentenis-blijk voor de laatstleden zaterdag bijgewoonde militaire evolutiën op den Galgenberg, welk geschenk Dingsdag, wanneer de Prins de Willems-kazerne zal komen bezoeken, zal strekken tot een tractement voor genoemde militairen en onder-officieren. Des voormiddags hebben de heeren zangers in hunne vergadering besloten, dat het volgende liedertafel-feest te Utrecht zal worden gehouden in den zomer van 1855. Daarna werden de heeren in het Societeits-gebouw op Rheeberg feestelijk ontvangen, bij welke gelegenheid het Nijmeegsche, stedelijke muziek-korps onderscheiden muziekstukken, loffelijk, voordroeg. Ten half zeven, had de tweede optogt der achttien liedertafels plaats, voorafgegaan door de Arnhemsche en Nijmeegsche, stedelijke muziek-korpsen, zijnde het muziekgezelschap des Heeren Stumpff des morgens naar Amsterdam vertrokken, om Maandag morgen te retourneren. Duizende en duizende aanschouwers vulden op nieuw markt en straten. Het schoone zomerweder had met den gewonen extra-trein er honderden naar Arnhem doen komen: zoodat alle logementen, in en buiten de stad, overvloed van logé's hadden en velen met moeite logement konden bekomen. Z. K. H. woonde ten tweedemale het zangersfeest bij en reikte zelf, na den afloop van het concours, aan de bekroonde liedertafels van Utrecht, Amsterdam en 's Hertogenbosch de toegekende eereprijzen uit. De uitvoering der zangstukken was niet minder loffelijk dan den vorigen avond.

De vauxhall-verlichting, weder even schitterend als zaterdag, hield eene ontelbare menigte op de been, terwijl het lokaal *Musis Sacrum* nog veel drukder was bezet dan den vorigen dag. Het bal duurde tot in den morgenstond. Heden, Maandag, heeft Z. K. H. gedineerd op den huize Sonsbeek, van den Baron Van Heeckeren van Enghuizen. Het concert van den heer Stumpff, in het feestgebouw, heeft een buitengewonen bijval gevonden. De eene zaal, voor het concert bestemd, was eivol, en de uitvoering der stukken liet niets te wenschen over. Dit is alzo de tweede maal dat het proefondervindelijk is bewezen, bij soortgelijke feesten geene buitenlandsche muziek-korpsen noodig te hebben, om den luister der feestviering te verhoogen. Het vuurwerk, op het kazerneplein, dat duizende menschen bevatte en omringd was van equipadjes met aanschouwers, was uitmuntend. De wind-stilte en het overheerlijke weder drukten den stempel op het, zonder de minste stoornis, en tot eer der stedelijke regering en van andere Commités, en tot algemeen genoegen afgeloopen feest. Van de twaalf hoofdnommers, die het vuurwerk uitmaakten, schitterde onder anderen één met een transparant, waarop te lezen stond: *Hulde aan Z. K. H. den prins van Oranje.*”

* Onze correspondent uit ZIERIKZEE meldt ons; In eene vergadering van den Kerkenraad der Nederduitseche Hervormde gemeente van den 6den dezer is bepaald geworden, om een adres in te dienen aan de Tweede Kamer, ten voordeele van het wetsontwerp op de kerkgenootschappen. Ter voorkoming van verkeerde, althans te ver gedrevene gevolgtrekkingen, die men aan die handeling zoude kunnen ontleenen, is het niet ondienstig mede te deelen, dat die beslissing is genomen met zes tegen vijf stemmen en dat 4 leden uitdrukkelijk aanteekening hebben verzocht, dat zij zich niet met het genomen besluit vereenigden.

